

KARKONOSKI PARK NARODOWY

ul. Cieplicka 196
58-570 Jelenia Góra
www.kpnmab.pl

+48 75 755 33 48
sekretariat@kpnmab.pl

DOP/772/02/2025/dk

Jelenia Góra 21.02.2025

Sz. P.

**Arkadiusz Wierciński
Przewodniczący Rady
Miejskiej w Lubawce
ul. Plac Wolności 1
58-420 Lubawka**

W odpowiedzi na Państwa pismo zn. spr. WO.002.2.2025 oraz zaproszenie na II Sesję Rady Miejskiej w Lubawce Karkonoski Park Narodowy przesyła informację na temat uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych procesu potencjalnego powiększenia obszaru Parku.

1. Decyzja o poszerzeniu granic Karkonoskiego Parku Narodowego nie należy do samego Parku. Formalnie musi ją podjąć Rada Ministrów w trybie rozporządzenia. Aby mogło ono wejść w życie, jego projekt musi zostać uzgodniony przez zainteresowane rady gmin, miast i powiatów oraz sejmik województwa. Żadna procedura administracyjna dotycząca powiększenia KPN jeszcze się nie rozpoczęła, rozporządzenie nie jest opracowywane – bo to jeszcze nie jest ten etap.
2. Obecnie trwa burzliwa dyskusja na temat ewentualnego poszerzenia KPN, szczególnie wśród przeciwników tego pomysłu. Nie została ona zainicjowana przez KPN. Z naszej strony – jako administracji KPN – podejmowane są aktualnie działania mające na celu powołanie Zespołu Lokalnej Współpracy, który będzie się składał między innymi z przedstawicieli samorządów, Lasów Państwowych, przedsiębiorców, naukowców, organizacji pozarządowych, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Zespół ma być platformą dialogu na temat uwarunkowań ewentualnego powiększenia KPN oraz alternatywnych rozwiązań prawnych dla otuliny Parku, które wzmocnią ochronę lasów na tym terenie.

O rezultatach rozmów prowadzonych w ramach Zespołu będziemy informować mieszkańców na specjalnych spotkaniach sąsiedzkich.

3. W ramach Zespołu przeprowadzimy analizy socjoekonomiczne, które pozwoliłyby ocenić możliwość powiększenia obszaru parku narodowego oraz dostarczyły danych i merytorycznych argumentów do podjęcia decyzji na ten temat przez jednostki samorządów lokalnych. Zależy nam, aby oceny były oparte o dane dostarczone przez wszystkie kluczowe podmioty reprezentowane w Zespole, tak aby analiza była wielostronna, a nie prezentowała wyłącznie perspektywę KPN. Zauważamy, że obecnie dyskusja opiera się na szeregu argumentów emocjonalnych, wynikających np. z obaw o możliwość zbierania płodów runa leśnego, dostępności lasów dla mieszkańców i turystów, możliwości wyprowadzania psów itp. Są to kwestie ważne dla społeczności lokalnych, ale nie stanowią kluczowych czynników decydujących o rozwoju regionu w dłuższym horyzoncie czasowym. Marginalizowane w dyskusji są natomiast kwestie dostępności wody, jej jakości i powstających ścieków, tymczasem w naszej ocenie zasoby wodne mają decydujące znaczenie dla jakości życia mieszkańców, jak i dla rozwoju regionu.

4. Rozmowy w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy mają doprowadzić do podpisania umowy społecznej – kontraktu dla Karkonoszy, który będzie stanowił podstawę podjęcia prac nad ewentualnym projektem Rozporządzenia RM o zmianie granic KPN. Umowa społeczna powinna opisywać ramy funkcjonowania obszaru, sformułowane w oparciu o potrzeby i postulaty mieszkańców, wypracowane wspólnie z lokalnymi samorządami. Byłaby też gwarancją dla samorządów w zakresie sposobu udostępniania i korzystania z nowego obszaru KPN przez mieszkańców i turystów. Umowa społeczna powinna zostać wypracowana dla każdego z wariantów przygotowanych przez Zespół – również takiego, który nie przewidywałby powiększenia obszaru parku narodowego, a zawierałby postulaty i ustalenia w zakresie modyfikacji obecnego modelu zagospodarowania obszaru i jakości infrastruktury turystycznej czy gospodarowania w lasach otuliny przez jednostki Lasów Państwowych.

5. Dyskusja o przyszłości karkonoskich lasów nie jest prosta. Zakładaliśmy od samego początku, że chcemy prowadzić rozmowy ze stroną społeczną i samorządową, i taka była też deklaracja Dyrektora KPN. Jako przyrodnicy i leśnicy mamy swoją wizję, jak poszerzenie Parku mogłoby wyglądać, ale mamy świadomość, że są różne uwarunkowania takiego poszerzenia – społeczne, ekonomiczne i przyrodnicze. Potrzebne jest też określenie perspektywy czasowej dla każdego z analizowanych wariantów. Głównym celem pracy Zespołu powinno być wypracowanie koncepcji, która będzie dobra dla przyrody, ale też nie spowoduje poczucia straty wśród mieszkańców i będzie gwarantowała właściwą jakość środowiska oraz racjonalne korzystanie z zasobów przyrodniczych. W załączeniu prezentujemy państwu propozycje trzech wariantów poszerzenia obszaru KPN, które należy traktować jako szkice do potencjalnej dyskusji w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy. Szkice

te mają charakter koncepcyjny i nie należy ich traktować jako z góry ustalonego wyniku procesu. Tym samym uważamy, że detalistyczne analizowanie przebiegu tych granic może wprowadzać w błąd i przyczyniać się do szerzenia dezinformacyjnych teorii, straszenia mieszkańców problemami, które nie mają pokrycia w rzeczywistości. Uzgodnienie docelowego obszaru wymaga szczegółowych analiz przestrzennych, oraz oceny granic w skali działek ewidencyjnych, które mogą być wykonane w ramach Zespołu i powinny uwzględniać interesy społeczne.

6. W dyskusji o przyszłości i roli karkonoskich lasów nie chodzi o „przejęcie hektarów” przez park narodowy – od samego początku podkreślamy ten fakt. Chodzi przede wszystkim o lasy karkonoskie, ich właściwy stan ochrony, przeciwdziałanie erozji związanej z intensywnym i maszynowym pozyskaniem drewna. Zależy nam na merytorycznej dyskusji o roli lasów w kontekście wzmocnienia ich funkcji retencyjnej, spowolnienia odpływu wody, zwiększenia i poprawy funkcji magazynowania wód oraz funkcji łagodzenia zjawisk kłęskowych, takich jak powodzie. Rola lasu w ochronie zasobów wodnych i sieci hydrologicznej jest ważna, bo ma kluczowe znaczenie dla maksymalnego zasilania ujęć wody, z których korzystamy wszyscy. Im więcej wody uda się zatrzymać w ekosystemach leśnych – tym więcej uda się jej zmagazynować. Rozwiązania polegające na zbiornikach retencyjnych należy wspomagać zdecydowanie istotniejszymi właściwościami retencyjnymi dobrze funkcjonujących ekosystemów leśnych, bo to one są najlepszą „gąbką” służącą magazynowaniu wody.

7. Pracownicy Lasów Państwowych opiekują się lasami w otulinie od lat. Ich ogromną zasługą jest fakt, że udało się je uratować po okresie kłęski ekologicznej i utrzymać w dobrej kondycji. Istnieją jednak – zauważalne również przez mieszkańców – problemy ze sposobem, tempem i skalą prowadzonych prac leśnych: wykorzystywaniem harwesterów nawet w nocy, w wyższych partiach gór, w lasach wodochronnych i glebochronnych, w miejscach, gdzie są szlaki turystyczne i rowerowe, otuliny miejscowości, duże nachylenia, ciekły wodne. W naszej ocenie powstające rynny erozyjne mają istotny negatywny wpływ na stan lasu, a także szlaków turystycznych, singletracków i dróg leśnych. Uszkodzenia zagrażają całemu ekosystemom i powinny być naprawiane na całej długości od razu po zakończeniu prac. Wskazujemy problemy, które widzimy w zagospodarowaniu otuliny co nie należy interpretować jako atak na jednostki Lasów Państwowych zarządzające otuliną. O problemach należy rozmawiać, aby zdiagnozować ich przyczynę i wspólnie poszukać rozwiązań gwarantujących dobro lasów w przyszłości. Nie mamy monopolu na wiedzę, ale jako pracownicy parku narodowego posiadamy doświadczenie w ochronie ekosystemów leśnych i potrafimy ją planować strategicznie, realizować i monitorować efekty naszych działań ochronnych. Mamy świadomość konieczności prowadzenia prac związanych z przebudową monokultur świerkowych na lasy bukowe, co oczywiście wiąże z wycinką. Jednak skala prac skutkująca powstawaniem głębokich kolein po pracy maszyn – przy zaniechaniu ich zabezpieczenia – stwarza warunki do obniżania się poziomu wody w glebie

leśnej. Przy talerzowym systemie korzeniowym świerków dramatycznie zwiększa to ryzyko ich masowego zamierania, co stanowi systemowy problem gospodarki leśnej w górach. O tego rodzaju problemach chcemy rozmawiać, bo wynikają z wielu powodów. Rozwiązań także jest wiele, co jest rezultatem różnorodności lasów otuliny: pod względem składu gatunkowego, wieku, czy też dostępności. Być może część karkonoskich lasów mogłaby wejść w granice KPN, a na pozostałych warto zmienić podejście do przebudowy drzewostanu i zapisać to w nowym Planie Urządzania Lasu (jako specjalną procedurę dla lasów w otulinie parku narodowego)? Pamiętać należy, że każde z rozwiązań ma swoje konsekwencje. Temat ten wymaga w naszej ocenie pilnej i szerokiej dyskusji bo będzie decydował o naszej przyszłości.

8. Korzyści dla mieszkańców wynikające z ewentualnego poszerzenia granic KPN byłyby przede wszystkim rezultatem wzmocnienia funkcji wodochronnych i glebochronnych lasów, w tym zwiększonej retencji. Bez wody nie będzie ani życia, ani turystyki, ani tej przyrody, dla której wielu tu przyjeżdża. Lasy w parku narodowym mają charakter ochronny, nie określa się dla nich wieku rębności, przez co zachodzą w nich naturalne, powolne procesy. Włączenie lasu do parku narodowego to gwarancja dla mieszkańca, że teren za jego oknem, po którym lubi spacerować, nie zamieni się w krótkim czasie w uprawę leśną (pierwszą fazę rozwojową lasu). Jednocześnie nie będzie to teren z ograniczonym dostępem do runa leśnego czy objęty opłatą za wstęp. Obowiązywać na nim będzie bowiem taki reżim ochrony (zwany ochroną krajobrazową), w przypadku którego – zgodnie z ustawą o ochronie przyrody – opłat się nie pobiera.

Na terenach włączonych do KPN kontynuowane byłyby konieczne prace związane z przebudową monokultur świerkowych, ale ich intensywność byłaby niższa. Strategia ochrony lasów w KPN zakłada w długich okresach tworzenie wysp w monokulturach świerkowych, w których prowadzi się prace zmieniające skład gatunkowy na gatunki liściaste (głównie buk i jawor) oraz jodłę, a następnie chroni je i pielęgnuje. W przyszłości (rozumiemy to jako długą skalę czasową) wyspy o prawidłowym składzie gatunkowym zwiększałyby swój areal w oparciu o odnowienia naturalne. W ramach takiej strategii prace leśne związane z pozyskaniem drewna byłyby mało intensywne i rozłożone na dłuższy okres, dzięki czemu zmiany krajobrazu lasu nie byłyby odbierane przez mieszkańców jako gwałtowne. Przy maszynowym pozyskiwaniu drewna w monokulturach świerkowych na terenie KPN zawsze priorytetem jest natychmiastowa zabudowa powstałych na szlakach zrywkowych kolein, wyrównanie powierzchni gruntu oraz zabezpieczenie terenu przed erozją i odprowadzaniem wody z lasu. Takie postępowanie gwarantuje zatrzymanie wody w lesie i regenerację warstwy gleby runa, przez co zapobiega powstawaniu zjawiska pogłębiających się rynien erozyjnych, obniżających poziom wody w glebie i potęgujących zjawisko deficytu wody.

Korzyści generowane przez działalność Karkonoskiego Parku Narodowego to również:

- duży pakiet działań związanych bezpośrednio z ochroną przyrody, przekładających się na stan środowiska i krajobraz, a finalnie na jakość życia społeczności lokalnych. Karkonoski Park Narodowy jest jednostką realizującą największą liczbę działań z zakresu ochrony przyrody w regionie i jest jednostką najlepiej do takich zadań przygotowaną pod względem personelu i kwalifikacji, doświadczenia i ostony naukowej.
- lepsza infrastruktura turystyczna, działania inwestycyjne związane z utrzymaniem szlaków oraz gwarancja ciągłości tych inwestycji. Udostępnianie terenu Parku do celów turystycznych jest ustawowym celem parku narodowego,
- działania edukacyjne dla mieszkańców – dzieci, młodzieży i dorosłych, które są realizowane bezpłatnie. Korzyścią dla mieszkańców będzie rozwój bazy i infrastruktury edukacyjnej, w tym terenowej, szerszy zakres działań skierowanych do mieszkańców oraz możliwość realizacji nowych projektów edukacyjnych, które są inwestycją w społeczność lokalną i rozwój regionu,
- wspieranie działalności rolniczej i budowanie bazy produktu lokalnego. Karkonoski Park Narodowy współpracuje z lokalnymi rolnikami, którzy wykonują usługi z zakresu ekstensywnego zagospodarowania łąk oraz wypasu zwierząt – krów i owiec. Działalność związana z ekstensywnym rolnictwem wymaga również ochrony odpowiedniego zasobu przestrzeni, który obecnie ulega znaczącemu ograniczeniu poprzez intensywną zabudowę, zmniejszającą również walory krajobrazowe regionu i pogarszającą warunki życia lokalnych społeczności,
- doświadczenie kadry Karkonoskiego Parku Narodowego w realizacji projektów z funduszy krajowych i unijnych, uzyskiwanych w postępowaniach konkursowych. Projekty realizowane przez Park dotyczą całego spektrum działalności (ochrona przyrody, udostępnianie parku, edukacja ekologiczna) i są rozliczne bez zatrudniania firm konsultingowych oraz generują dużą ilość miejsc pracy na rynku lokalnym,
- dbanie i odpowiedzialność w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osób korzystających z obszaru Parku poprzez nakłady na odpowiednią infrastrukturę turystyczną, oznakowanie, dostępność informacji, pracę służb terenowych Parku, kampanie społeczne, dostępność terenu dla ratownictwa, współpracę i finansowanie GOPR,
- dbanie o odpowiedni stan wód na terenie Parku, udostępnianie zasobów wodnych dla społeczności lokalnych i turystów (5 mln metrów sześciennych wody rocznie), monitorowanie stanu wód Parku, utrzymanie naturalnej retencji wodnej ekosystemów, podejmowanie interwencji w przypadku powstawania zanieczyszczeń wody,
- nowy mechanizm wprowadzony od 2025 roku – gwarantowana subwencja ekologiczna dla gminy. Funkcjonowanie tego sposobu wsparcia dla gmin w parkach narodowych będzie można ocenić w przyszłym roku, po pierwszym roku funkcjonowania.

- otwartość na dialog o różnych scenariuszach ochrony lasów.

Jako KPN proponujemy obecnie następujące założenia potencjalnego poszerzenia obszaru Parku:

– ustanowienie strefy ochrony czynnej na włączonych do KPN strefach ochrony gatunkowej cietrzewia wyznaczonych obecnie w Lasach Państwowych. Strefy te już teraz pod względem reżimu ochronnego nie różnią się od obowiązujących zasad w parku narodowym (można poruszać się w nich wyłącznie po wyznaczonych szlakach turystycznych, które okresowo powinny być zamykane na czas tokowisk). Na terenie obecnej otuliny KPN w zarządzie Lasów Państwowych takie strefy zajmują aż 2502 hektarów.

– ustanowienie strefy ochrony krajobrazowej na pozostałym obszarze obecnej otuliny KPN poza strefami ochrony cietrzewia. Strefa ochrony krajobrazowej, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, umożliwi kompromisowe rozwiązania pod względem dostępności terenu dla mieszkańców i turystów.

W strefie ochrony krajobrazowej w parku narodowym:

- nie są pobierane opłaty za wstęp (wynika to z ustawy o ochronie przyrody art. 5 ust. 26),
- można spacerować z psem (również wynika to z ustawy art. 15 ust. 16), ale na smyczy (co jest obowiązkowe już teraz na terenach Lasów Państwowych – zgodnie z ustawą o lasach),
- nie ma potrzeby ograniczania ruchu poza szlakami turystycznymi, przy czym chcemy jeszcze doprecyzować naszą interpretację z prawnikami MKiŚ,
- Dyrektor Parku może ustanowić strefy otwarte dla zbioru płodów runa leśnego, które będą dostępne dla mieszkańców (i ich gości, rodzin) na takich samych zasadach jak obecnie.

Ponieważ w strefie ochrony krajobrazowej nie pobiera się opłat za wstęp, co do zasady nie będzie potrzeby kupowania biletu. Co zatem się zmieni dla mieszkańca? Od strony dostępności terenu – w sumie niewiele. Będzie natomiast szansa na lepszą retencję wody, a obszar otuliny będzie lepiej „zaopiekowany” pod względem turystycznym, z zachowaniem obecnie funkcjonujących szlaków czy singletracków, funkcjami społecznymi i edukacyjnymi lasu.

W strefach ochrony gatunkowej – jeżeli staną się strefą ochrony czynnej w granicach KPN – będą obowiązywały analogiczne ograniczenia dla turystyki jak obecnie. Zmieni się jednak status terenu włączonego do parku w tym znaczeniu, że nadrzędną rolę pełnić będzie ochronna funkcja lasu.

Wspomnieć należy także, wyłączenie terenu z parku narodowego jest bardzo trudne i może nastąpić wyłącznie po bezpowrotnej utracie walorów przyrodniczych obszaru. Czy jest to duży problem dla mieszkańców? Uważamy, że odpowiedź na to pytanie powinna być wynikiem merytorycznej dyskusji.

W naszej ocenie nie stanowi to problemu, a wręcz jest atutem dla obszaru. Karkonoski Park Narodowy to marka – ludzie, wybierając miejsca swojego urlopu, patrzą również na bliskość parku narodowego. Mało tego, robią to również mieszkańcy, a nawet deweloperzy, informując o bliskości

swojej kwatery/obiektu do terenu KPN (świadczy o tym np. treść ofert na portalu booking.com czy nazwy karkonoskich „resortów” – np. „Ostoja Parku Narodowego”).

Wariantów możliwych rozwiązań jest jednak więcej – dlatego chcemy o tym rozmawiać w ramach Zespołu Lokalnej Współpracy, który mamy nadzieję uda się powołać pod egidą Ministerstwa Klimatu i Środowiska i przy aktywnej roli Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

Z całą pewnością istnieją potrzeby i interesy, które w tej chwili nie są sprecyzowane i nazwane, chcemy o tym rozmawiać wspólnie, w składach dostosowanych do danych grup tematycznych.

Jako administracja parku nie chcemy się licytować na emocje i obietnice. Chcemy rzeczowo zbadać i policzyć koszty i korzyści dla każdego z wariantów. Obecnie nie mamy odpowiedzi na wszystkie pytania o korzyści i koszty, proponujemy więc rozpoczęcie rzeczowej i merytorycznej dyskusji z gminami i innymi instytucjami oraz z mieszkańcami. Jako zespół KPN mamy własną perspektywę i ocenę tej sytuacji, ale nie jest to jedyna perspektywa, jaka powinna być brana pod uwagę. Stąd spotkania i szansa na poznanie innych punktów widzenia popartych danymi, badaniami, ekspertyzami. Stawiamy na dialog oraz proces, który będzie zdecydowanie zadaniem na dystansie ultra niż sprinterskim, a jego podsumowaniem będzie umowa społeczna gwarantowana przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska. Zależy nam, aby dostarczyć rzetelne, merytoryczne i obiektywne dane, na podstawie których karkonoskie samorządy podejmą decyzję w sprawie powiększenia Karkonoskiego Parku Narodowego, lub które przyczynią się do wprowadzenia nowych zasad zagospodarowania dla lasów otuliny pod zarządem Lasów Państwowych.

Z poważaniem

Dariusz Kuś
Zastępca Dyrektora ds. ochrony przyrody